

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: 02 – 1003/3
Podgorica, 07.10.2019. godine

Na osnovu člana 140 i 141 Zakona o elektronskim medijima ("Sl. list Crne Gore", br. 46/10, 40/11, 53/11, 06/13, 55/16 i 92/17) i člana 18 Zakona o upravnom postupku ("Sl. list Crne Gore", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), postupajući po službenoj dužnosti, direktor Agencije za elektronske medije donosi

RJEŠENJE

1. Javnom preduzeću „Radio i Televizija Crna Gore“ d.o.o. iz Podgorice, **emiteru opšteg televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“ (TVCG1), izriče se upozorenje** kao upravno-nadzorna **zbog kršenja** odredbi člana 85 st. 1, čl. 89 st. 1 i čl. 95 st. 1 tač. 2 Zakona o elektronskim medijima, čl. 13 st. 1, čl. 37 st. 1 i čl. 61 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama ("Sl. list CG", br. 36/11) i tač. 2.2. Odobrenja za emitovanje br. O - TV - J – 01 od 25.01.2013. godine, prilikom emitovanja jutarnjeg programa „Dobro jutro Crna Gore“ dana 04. septembra 2019. godine u terminu od 05:59:21 do 09:59:04 sati (3 sata 59 minuta 43 sekunde) časova, odnosno dana 05. septembra 2019.g. u terminu od 05:59:20 do 09:58:32 sati (3 sata 59 minuta 12 sekundi).
2. Upozorenje iz tačke 1 ovog Rješenja se izriče zbog:
 - a) toga što je dana 04. septembra 2019.g. u okviru jutarnjeg programa „Dobro jutro Crna Gore“ prekršio uslov da sponzorisani programi ne smiju direktno podsticati na kupovinu ili iznajmljivanje robe ili usluga sponzora, naročito posebnim promotivnim upućivanjem na robu i usluge (čl. 95 stav 1 tač. 2 Zakona o elektronskim medijima i čl. 61 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
 - b) toga što je dana 05. septembra 2019.g. u okviru jutarnjeg programa „Dobro jutro Crna Gore“, u terminu od 06:17:40 do 06:18:05 sati (25 sekundi), emitovao prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije (čl. 85 st. 1 Zakona o elektronskim medijima i čl. 13 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
 - c) toga što je dana 05. septembra 2019.g. u okviru jutarnjeg programa „Dobro jutro Crna Gore“, u terminu od 06:17:40 do 06:18:05 sati (25 sekundi) prekršio obavezu da telepromociju, kao vid oglašavanja, učini lako prepoznatljivom i audio, vizuelno i/ili prostorno odvoji od ostalih programskih sadržaja (čl. 89 st. 1 Zakona o elektronskim medijima i čl. 37 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama).
3. Nalaze se privrednom društvu „Radio i Televizija Crna Gore“ d.o.o. iz Podgorice, da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru televizijskog programa „TVCG1“ sa standardima definisanim u Zakonu o elektronskim medijima, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.
4. Privredno društvo „Radio i Televizija Crna Gore“ d.o.o. iz Podgorice je dužno da, u skladu sa članom 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, u okviru televizijskog programa „TVCG1“, objavi informaciju o izrečenoj mjeri iz tačke 1 ovog rješenja koja glasi:

„Agencija za elektronske medije izrekla je javnom emiteru opšteg televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“ upozorenje, jer je 04., odnosno 05. septembra 2019.g., u okviru jutarnjeg programa 'Dobro jutro Crna Gore', direktno podsticao na kupovinu usluga sponzora, odnosno jer je emitovao prikrivenu komercijalnu audiovizuelnu komunikaciju i propustio da telepromociju, kao vid oglašavanja, učini lako prepoznatljivom i odvojenom od ostalih programskih sadržaja.“
5. Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.

6. Ovo rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije za elektronske medije www.aemcg.org.
7. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

O b r a z l o ž e n j e

Redovnim monitoringom emitovanog opsteg televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“, privrednog društva „Radio i Televizija Crna Gore“ d.o.o. iz Podgorice (u daljem tekstu: emiter), Agencija za elektronske medije (u daljem tekstu: Agencija) je konstatovala da je 04. septembra 2019.g. (05:59:21 do 09:59:04 sati / 3 sata 59 minuta 43 sekunde), odnosno dana 05. septembra 2019.g., (05:59:20 do 09:58:32 sati / 3 sata 59 minuta 12 sekundi), emitovao jutarnji program „Dobro jutro Crna Goro“ (nalaz Sektora za monitoring broj 05-1003 od 05.09.2019.g.).

Imajući u vidu standarde o komercijalnim AVM komunikacijama i učešću ovih sadržaja u okviru jutarnjeg programa „Dobro jutro Crna Goro“, Agencija je pokrenula postupak za utvrđivanje da li došlo do kršenja čl. 85 st. 1, čl. 88, čl. 89 st. 1 i čl. 95 st. 1 tač. 2 Zakona o elektronskim medijima ("Sl.list CG", br. 46/10, 40/11, 53/11, 6/13, 55/16 i 92/17, u daljem tekstu: "Zakon"), čl. 13 st. 1 i 2, čl. 37 st. 1 i čl. 61 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama ("Sl. list CG", br. 36/11, u daljem tekstu: "Pravilnik") i tač. 2.2. izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-J-01.

Saglasno nadležnostima ustanovljenim članom 138 Zakona i članom 112 Zakona o upravnom postupku, a u cilju utvrđivanja da li je emitovanjem spornih programskih sadržaja došlo do kršenja Zakona, Pravilnika i Odobrenja za emitovanje, Agencija je od emitera zatražila pisano izjašnjenje (akt br. 02-1003/1 od 06.09.2019.g.).

Dana 30.09.2019. godine, emiter je dostavio pisano izjašnjenje povodom navedenog zahtjeva (akt br. 02-1003/2 od 30.09.2019.g.), u kom navodi da su „*utvrdili da je do... propusta došlo od strane realizatora 'Jutarnjeg programa', koji je imao radnu obavezu da tokom voditeljske najave sponzora istakne na ekranu markicu 'Telepromocija'*“. Uz izjašnjenje emiter je dostavio i Ugovor o pružanju usluga u pogledu emitovanja reklamnog materijala u sklopu jutarnjeg programa „Dobro jutro Crna Goro“, zaključen između emitera i „Crnogorske komercijalne banke“ a.d. Podgorica (akt zaveden u RTCG pod br. 01-6407 od 19.08.2019.g.). Članom 4 Ugovora je predviđeno da sponzor („CKB“) plaća emiteru naknadu za uslugu emitovanja reklamnog materijala u sklopu jutarnjeg programa „Dobro jutro Crna Goro“, a članom 3 Ugovora je predviđeno da ove usluge uključuju i svakodnevne voditeljske najave pokrovitelja, kao i PR aktivnosti jednom sedmično. Ovi sadržaji su morali da budu označeni kao telepromocija, odnosno kao oglašavanje.

Prilikom razmatranja da li je emitovanjem predmetnih sadržaja došlo do kršenja propisanih programskih standarda, Agencija je posebno imala u vidu sljedeće:

- televizijsko oglašavanje je komercijalna audiovizuelna komunikacija koja podrazumijeva emitovanje bilo kojeg oblika obavještenja, uz određenu naknadu ili radi samopromovisanja, od strane pravnog ili fizičkog lica, a koje ima za cilj da predstavi i skrene pažnju na određeni proizvod, uslugu, uključujući nepokretnosti, prava, obaveze, odnosno da motiviše potrošače da koriste, odnosno kupe taj proizvod ili uslugu, uz finansijsku naknadu (član 8 stav 1 tačka 14 Zakona).
- prikrivena komercijalna audiovizuelna komunikacija je predstavljanje riječima ili slikama robe, usluga, imena, zaštitnog znaka ili aktivnosti proizvođača roba ili pružaoca usluga u radijskim i/ili TV programima kada je cilj takvog predstavljanja oglašavanje i mogio bi dovesti javnost u zabludu u vezi sa njegovom prirodom. Takvo se predstavljanje naročito smatra namjernim ako je izvršeno u zamjenu za plaćanje ili za sličnu naknadu (član 8 stav 1 tačka 15 Zakona i član 4 stav 1 tačka b Pravilnika).
- sponzorstvo je komercijalna audiovizuelna komunikacija koja podrazumijeva učešće fizičkog ili pravnog lica, koje se ne bavi djelatnošću pružanja AVM usluga, niti proizvodnjom audiovizuelnih radova, u finansiranju radijskih i/ili televizijskih programa, s ciljem da promoviše svoje ime, zaštitni znak, ugled, aktivnosti, proizvode ili usluge (član 8 stav 1 tačka 17 Zakona).
- telepromocija predstavlja oblik oglašavanja tokom prenosa programa pri čemu se pravi pauza u dotadašnjem toku uredničkog sadržaja, a voditelj preuzima ulogu prezentera određenih proizvoda ili usluga (član 4 st. 1 tačka m) Pravilnika).
- zabranjene su prikrivene i prevarne komercijalne audiovizuelne komunikacije (član 85 stav 1 Zakona i član 13 stav 1 Pravilnika).

- članom 13 stav 2 Pravilnika propisano je da će se namjera predstavljanja prikrivenim komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama smatrati posebno istaknutom ukoliko je izvršena u zamjenu za novčanu nadoknadu ili sličnu protivuslugu.
- član 89 stav 1 Zakona i član 37 stav 1 Pravilnika predviđaju da radijsko i televizijsko oglašavanje i telešoping moraju biti lako prepoznatljivi i audio, vizuelno i/ili prostorno odvojeni od ostalih programskih sadržaja.
- sponzorisanе AVM usluge i programi ne smiju direktno podsticati na kupovinu ili iznajmljivanje robe ili usluga, naročito posebnim promotivnim upućivanjem na tu robu i usluge (Član 95 stav 1 tač. 2 Zakona i član 61 Pravilnika).

Na osnovu uvida u snimke emitovanih sadržaja, kao i izjašnjenja emitera može se konstatovati sljedeće:

1. Dana 04. septembra 2019. godine, na Prvom programu Televizije Crne Gore emitovan je jutarnji program „Dobro jutro Crna Goro“, u terminu od 05:59:21 do 09:59:04 sati, u trajanju od 3 sata 59 minuta 43 sekunde. Emitovani program je na početku i na kraju označen kao sponzorisan program, uz grafičko i zvučno obavještenje: „*Pokrovitelj 'Jutarnjeg programa' - 'Crnogorska komercijalna banka/otp group'*“.

U studiju se, na voditeljskom stolu, nalazio promotivni materijal pomenutog pokrovitelja programa (zastavica i mini-baner) sa oznakom „ckbbanka/otp group“. U studiju se, iza voditeljskog stola, po sredini, nalazio vertikalni pravougaoni logotip sponzora na reklamnom posteru (takođe sa oznakom „ckbbanka/otp group“). Poster se u cjelini ili djelimično, pojavljuje na ekranu prilikom mijenjanja planova kadrova. Imajući u vidu tok radnje i prirodu emisije, može se zaključiti i da je pretjerano naglašeno emitovanje logotipa sponzora učestalim, djelimičnim ili potpunim, kadriranjem promotivnog postera, koji dominira studijom iz kojeg se emituje emisija.

2. Dana 05. septembra 2019. godine, na Prvom programu Televizije Crne Gore emitovan je jutarnji program „Dobro jutro Crna Goro“, u terminu od 05:59:20 do 09:58:32 sati, u trajanju od 3 sata 59 minuta 12 sekundi. Emitovani program je na početku i na kraju označen kao sponzorisan program, uz grafičko i zvučno obavještenje: „*Pokrovitelj 'Jutarnjeg programa' - 'Crnogorska komercijalna banka/otp group'*“. Tokom emitovanja programskog sadržaja u studiju nije bio prisutan promotivni materijal navedenog pokrovitelja.

U terminu od 06:17:40 do 06:18:05 sati (25 sekundi) emitovan je segment koji se odnosi na usluge koje nudi „*Crnogorska komercijalna banka*“, pokrovitelj programa. U nastavku je dat transkript emitovanog programskog sadržaja koji je predmet nalaza:

Novinarski tekst (OFF): „*Da podsjetimo naše gledaoce, pokrovitelj 'Jutarnjeg programa' – 'Crnogorska komercijalna banka', nudi veoma povoljne uslove kreditiranja. Bilo da su u pitanju nenamjenski krediti, overdraft ili krediti za penzionere. Iz 'CKB'-a poručuju da imaju recept za Vaš budžet. Tako da, već danas posjetite najbližu poslovnicu banke i provjerite šta su to pripremili za Vas.*“

Programski sadržaj, naveden u transkriptu, iz studija predstavlja urednica i voditeljka 'Jutarnjeg programa'. Tokom emitovanja navedenog programskog sadržaja, na ekranu nije bilo vidljivo grafičko obavještenje da je u pitanju komercijalna AV komunikacija (plaćeni termin, telepromocija i si.). U pozadini, na ekranu koji je dio scenografije, nalazilo se grafičko obavještenje „*Pokrovitelj 'Jutarnjeg programa' - 'Crnogorska komercijalna banka/otp group'*“.

3. Prilikom emitovanja jutarnjeg programa „Dobro jutro Crna Goro“, dana 04. septembra 2019.g., emiter je ispunio zakonsku obavezu da programski sadržaj, kao sponzorisan, bude jasno označen na početku i na kraju kao sponzorisan program, uz grafičko i zvučno obavještenje. Međutim, može se zaključiti da je bilo pretjerano naglašeno emitovanje logotipa sponzora u toku predmetnog programskog sadržaja, kako kroz promotivni materijal koji se nalazi na voditeljskom stolu (zastavica i mini-baner), tako i kroz prikazivanje logotip-a sponzora na reklamnom posteru tokom cijelog trajanja ovog programskog sadržaja. Imajući u vidu da je kadriranje logotipa sponzora vršeno učestalo i na način da promotivni materijal sponzora dominira studijom iz kog je vršeno emitovanje, to ukazuje na namjeru emitera da kroz ovakvo isticanje sponzora predmetnog programskog sadržaja utiče na gledaoce i to promotivnim upućivanjem na njegovu poslovnu ponudu. Promotivnim upućivanjem na poslovnu ponudu sponzora, a naročito kroz konstantno kadriranje promotivnog postera, emiter je prekršio član 95 stav 1 tačka 2 Zakona i čl. 61 Pravilnika, koji zabranjuju da sponzorisanе AVM usluge i programi direktno podstiču na kupovinu ili iznajmljivanje robe ili usluga sponzora, naročito posebnim promotivnim upućivanjem na tu robu i usluge.

4. Analizirani programski sadržaji su naglašeno provomotivnog karaktera, za koji se ne može naći uredničko opravdanje. Sadržaj je prevashodno posvećen promociji i isticanju određenog poslovnog subjekta i to „Crnogorske komercijalne banke“ a.d. Podgorica i njene konkretne ponude („nenamjenski keš kredit“, „overdraft kredit“, „kredit za penzionere“).
5. Predmetni prilog od 05. septembra 2019.g. se nedvosmisleno može smatrati oglašavanjem, odnosno telepromocijom u toku emisije / programa. Jer, u njemu značajnu ulogu imaju informacije od značaja samo za „Crnogorsku komercijalnu banku“ a.d. Podgorica, odnosno povoljnosti kreditiranja koje pruža ova banka. Pored toga, voditeljka emisije preuzela je ulogu prezentera usluga ove banke i njene poslovne ponude („... nudi veoma povoljne uslove kreditiranja“, „Iz CKB-a poručuju da imaju recept za Vaš budžet“, „... posjetite najbližu poslovnicu banke...“). Saglasno tome, može se zaključiti da je emiter propustio da predmetne djelove sadržaja označi kao telepromociju, pa se oni mogu smatrati prikrivenim oglašavanjem. Činjenica da je ova usluga bila predmet Ugovora o pružanju usluga u pogledu emitovanja reklamnog materijala u sklopu jutarnjeg programa „Dobro jutro Crna Goro“, da je za istu bilo predviđeno plaćenje naknade (član 4 Ugovora) jasno ukazuje na postojanje posebno istaknute namjere predstavljanja sponzora prikrivenom audiovizuelnom komunikacijom, što je prepoznato u čl. 13 st. 2 Pravilnika.
6. Uzimajući u obzir sadržinu analiziranog programskog sadržaja od 05. septembra 2019.g. i izjašnjenja emitera, može se zaključiti da je isti sadržao telepromociju, kao vid oglašavanja odnosno komercijalne audiovizuelne komunikacije, koja nije bila jasno označena i na taj način prepoznatljiva (kao što je propisano članom 89 stav 1 Zakona i članom 37 stav 1 Pravilnika). Emiter svojim izjašnjenjem potvrđuje prisustvo ovakvog vida oglašavanja i izostanak njegovog označavanja. Činjenica da je izostanak nastao zbog, kako se navodi u izjašnjenju, „... propusta... od strane realizatora 'Jutarnjeg programa', koji je imao radnu obavezu da tokom voditeljske najave sponzora istakne na ekranu markicu 'Telepromocija'“, ne može osloboditi emitera odgovornosti za kršenje obaveze da komercijalna audiovizuelna komunikacija mora biti jasno prepoznatljiva i odvojena od ostalih programskih sadržaja.

Na osnovu navedenog, a uvažavajući činjenicu da je saglasno tački 7.1 izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-K-01 od 25.01.2013. godine emiter odgovoran za sve objavljene sadržaje, može se utvrditi da je emiter emitovanjem predmetnih programskih sadržaja prekršio čl. 85 st. 1, čl. 89 st. 1 i čl. 95 st. 1 tač. 2 Zakona, čl. 13 st. 1, čl. 37 st. 1 i čl. 61 Pravilnika i tač. 2.2. Odobrenja za emitovanje br. O-TV-J-01. Iako je emiter na primjeren način označio da su emitovani programski sadržaji sponzorisani, emiter je dana 04. septembra 2019.g. prekršio Zakon u dijelu zabrane direktnog podsticanja na kupovinu proizvoda/usluga sponzora programa posebnim promotivnim upućivanjem na njegovu poslovnu ponudu. Takođe, emiter je dana 05. septembra 2019.g. prekršio Zakon, jer je emitovao prikrivenu komercijalnu audiovizuelnu komunikaciju, odnosno jer je propustio da telepromociju, kao vid oglašavanja, učini lako prepoznatljivom i odvojenom od ostalih programskih sadržaja.

Nakon sprovedenog postupka i uz uvažavanje svih relevantnih činjenica, direktor Agencije je, saglasno čl. 140 i 141 Zakona o elektronskim medijima, donio odluku kojom se emiteru izriče upravno-nadzorna mjera upozorenja i nalaže da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru programa "TVCG1" sa standardima definisanim u Zakonu, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.

Emiteru je naloženo i da u skladu sa čl. 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima izrečenu mjeru upozorenja objavi u svom programu.

Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU

Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog dostavljanja.

Dostavljeno:

- Savjet „Radio i Televizija Crne Gore“, predsjednik
- „Radio i Televizija Crne Gore“ d.o.o., izvršni direktor
- „Televizija Crne Gore“, direktor
- Savjet Agencije za elektronske medije
- Sektor za pravne i ekonomske poslove
- Arhiva

